

Draaiboek

Deelproces Preparatie nafase

Dit draaiboek is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op	: 29-3-2013
Dit draaiboek is voor het laatst herzien op	: 10-12-2013
Dit draaiboek is geldig tot en met	:
Verantwoordelijke sector	: Midden

Colofon

Format:

Bureau Bevolkingszorg

Verantwoordelijke sector:

Sector bevolkingszorg Midden

Leden werkgroep:

Mieke van Hoof en Ton Govers (voorzitter)

Jan Coppens

Edwin Vogels

Versie geschiedenis:

Versiedatum	Veranderingen	Markering/wijzigingen
16-10-2012	Eindconcept	
19-12-2012	Kleine tekstuele wijzigingen	
11-3-2013	Actualisering draaiboek	

Verspreiding:

Aan	Datum	Versie
Gemeentesecretarissen en ambtenaren rampenbestrijding	16-10-2012	1
Leden regionaal team Preparatie nafase	20-12-2012	1.1

Inhoudsopgave

ALGEMEEN	6
I VOOR DE CRISIS	7
1.1 Verantwoordelijkheid	7
1.2 Vindplaats draaiboek	7
1.3 Actueel houden draaiboek	8
1.4 Taakkaarten	8
1.5 Samenstelling team	8
1.6 Opleiden, trainen en oefenen	8
1.7 Aandachtspunt(en)	9
II TIJDENS DE CRISIS	10
2.1 Doel	10
2.2 Doelgroep	10
2.3 Uitgangspunten	10
2.4 Alarmering en plaats van opkomst	10
2.5 Relatie met andere processen	10
2.6 Taken andere disciplines	10
2.7 Bijeenroepen team en verstrekken taakkaarten	11
2.8 Externe partners	11
2.9 Beëindigen proces	11
2.10 Aandachtspunt(en)	11
III NA DE CRISIS	12
3.1 Evaluatie proces	12
3.2 Aandachtspunt(en)	12
BIJLAGEN	13
Bijlage 1: Taakkaarten	13
Bijlage 2: Toelichting op onderscheiden onderwerpen Nazorg	17
Bijlage 3: Aandachtspunten nazorg algemeen	21
Bijlage 4: Nazorg gerelateerd aan de ramptypen	22
Bijlage 5: Informatie- en adviescentrum (IAC)	25
Bijlage 6: Inhoud paraatheidskoffer	26

Algemeen

Het deelproces Preparatie nafase is een onderdeel van de taakorganisatie Informatie en Ondersteuning. Het voorliggende draaiboek is een nadere uitwerking van het regionaal crisisplan. De activiteiten die behoren tot dit proces worden uitgevoerd volgens de regels van dit draaiboek met bijlagen.

Het draaiboek bestaat uit drie hoofdstukken:

VOOR de crisis: In dit hoofdstuk is beschreven wat vooraf geregeld dient te zijn, zodat het deelproces ten tijde van een crisis uitgevoerd kan worden.

TIJDENS de crisis: ***Doet zich een crisis voor en het deelproces moet worden opgestart, dan raadpleegt u hoofdstuk 2 "Tijdens de crisis".***
In dit hoofdstuk staat alle informatie die nodig is om het deelproces ten uitvoer te brengen. Daarnaast is er voor iedere functionaris een taakkaart gemaakt waarop exact staat omschreven wat van hem/haar wordt verwacht. Deze taakkaarten zijn als bijlagen bij dit draaiboek zijn gevoegd.

NA de crisis: In dit hoofdstuk is beschreven op welke wijze het deelproces geëvalueerd wordt nadat zich een crisis heeft voorgedaan.

I Voor de crisis

In dit hoofdstuk worden die zaken beschreven die de 21 regiogemeenten vooraf geregeld hebben zodat het deelplan Preparatie nafase ten tijde van een crisis kan worden uitgevoerd.

1.1 Verantwoordelijkheid

De coördinerend gemeentesecretaris is voor het onderdeel Bevolkingszorg verantwoordelijk voor de coördinatie en voorbereiding op rampen en crises. Hiertoe behoort ook de uitwerking van de deelprocessen. Binnen iedere sector Bevolkingszorg¹ is een gemeentesecretaris aangewezen als aanspreekpunt voor:

- de aan de betreffende sector toegewezen processen
- de bijdrage vanuit de sector aan de overige processen Bevolkingszorg.

Het deelproces Preparatie nafase is toegewezen aan de sector Bevolkingszorg Midden. Een werkgroep, onder voorzitterschap van een ambtenaar rampenbestrijding uit de verantwoordelijke sector, is belast met:

- Het samenstellen van een regionaal team
- Het voorbereiden op de daadwerkelijke uitvoering van het deelproces Preparatie nafase
- Het leveren van input aan Bureau Bevolkingszorg voor opleiden, trainen en oefenen van de teamleden
- Het uitwerken en beheren (actualiseren) van het draaiboek

Dit laat onverlet dat de (project)organisatie voor de daadwerkelijke nafase een taak is van de getroffen gemeente.

Bureau Bevolkingszorg² is belast met:

- Het format draaiboek voor de processen Bevolkingszorg en eventuele aanpassingen hierop
- De afstemming tussen de verschillende processen Bevolkingszorg onderling en de processen van de hulpdiensten;
- Het begeleiden/ondersteunen van de werkgroepen;
- Het coördineren, faciliteren en ondersteunen van opleidingen, trainingen en oefeningen. Zij worden daarbij ondersteund door de werkgroepen die belast zijn met de procesinhoudelijke inbreng.

1.2 Vindplaats draaiboek

Op de volgende locaties is een exemplaar van het draaiboek aanwezig:

- In de Verbinding- en Commandowagen (VC1) van het CoPI

¹ De regio is verdeeld in 3 sectoren Bevolkingszorg:

- Sector Bevolkingszorg West: Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden;
- Sector Bevolkingszorg Midden: Best, Cranendonck, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Nuenen c.a., Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre;
- Sector Bevolkingszorg Oost: Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek en Someren.

² Bureau Bevolkingszorg is een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie van de gezamenlijke gemeenten, die beleidsmatig onder aansturing van de coördinerend gemeentesecretaris valt en beheersmatig onder aansturing van de directeur Veiligheidsregio.

- In de kast van de sectie bevolkingszorg, Centrum Grootchalig Optreden (CGO, Deken van Somerenstraat 2, Eindhoven)
- In elk gemeentelijk actiecentrum nafase

Een digitale versie van het draaiboek is te vinden op: www.bevolkingszorgbzo.nl. Hierop zullen ook diverse voor het proces Preparatie nafase relevante naslagwerken worden gezet.

De ambtenaar rampenbestrijding heeft een inlogaccount voor Extranet Bevolkingszorg en zorgt voor de interne verspreiding van het draaiboek.

1.3 Actueel houden draaiboek

De werkgroep Preparatie nafase is belast met het actualiseren van dit draaiboek. De werkgroep zorgt ervoor dat:

- het gehele draaiboek jaarlijks wordt geactualiseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met regionale en landelijke ontwikkelingen en evaluaties van oefeningen en incidenten;
- adres- en bereikbaarheidsgegevens geactualiseerd worden zodra er wijzigingen zijn;
- de verantwoordelijke sector, de datum van vaststelling, de datum van herziening en de datum van geldigheid worden vermeld op het voorblad van dit draaiboek.

De lokale ambtenaar rampenbestrijding zorgt ervoor dat:

- adres en bereikbaarheidsgegevens van de gemeentelijke medewerkers geactualiseerd worden zodra er wijzigingen zijn.

1.4 Taakkaarten

Voor iedere functie binnen het (deel)proces Preparatie nafase is een taakkaart ontwikkeld. Deze taakkaarten maken onderdeel uit van dit draaiboek en zijn als bijlage 1 toegevoegd. De werkgroep Preparatie nafase is belast met het actualiseren van de taakkaarten. Eventuele wijzigingen met betrekking tot het format worden doorgegeven aan Bureau Bevolkingszorg.

1.5 Samenstelling team

Het team Preparatie nafase is een regionaal team dat wordt gevormd door medewerkers van de 21 gemeenten binnen de veiligheidsregio. Het regionale team bestaat uit coördinatoren en medewerkers. Voor de daadwerkelijke nafase stelt de getroffen gemeente een team danwel projectorganisatie samen die kan bestaan uit een projectleider, teamleden en vertegenwoordigers van de ingezette processen.

1.6 Opleiden, trainen en oefenen

Bureau Bevolkingszorg is samen met de werkgroep Opleiden, Trainen en Oefenen belast met het coördineren, faciliteren en ondersteunen van opleidingen, trainingen en oefeningen. De werkgroep Preparatie nafase zorgt voor de procesinhoudelijke inbreng hierbij. Het daadwerkelijk organiseren van de oefeningen en trainingen is een gezamenlijke taak van Bureau Bevolkingszorg, de werkgroep Preparatie nafase en de lokale ambtenaar rampenbestrijding. Hierbij worden zij ondersteund door ambtenaren rampenbestrijding uit de regiogemeenten.

Bureau Bevolkingszorg houdt een overzicht bij waarop staat aangegeven wie, wanneer opgeleid, getraind en geoefend is. De lokale ambtenaar rampenbestrijding levert desgewenst de benodigde gegevens aan. Hiervoor wordt het formulier "Opleiden, Trainen en Oefenen" (bijlage X van het Bijlagenboek) gebruikt.

1.7 Aandachtspunt(en)

Bij de Preparatie van de nafase zijn de volgende aandachtspunten van belang:

- Bij het deelproces Preparatie nafase gaat het nadrukkelijk om de voorbereiding (preparatie) om na een ramp of crisis weer terug te keren naar een normale situatie. De daadwerkelijke zorg vindt plaats na de ramp of crisis in de vorm van een projectmatige aanpak. De gemeente voert dan haar reguliere taken uit.
- Het deelproces Preparatie nafase start direct bij aanvang van een crisis (en dus niet na afloop van een ramp of crisis). Wel zullen de activiteiten rondom het deelproces Nafase in aanvang van een ramp gering zijn. Dit wordt anders naarmate de ramp of crisis in de tijd vordert en er meer en meer informatie naar voren komt waardoor het beeld over de aard en omvang van de crisis duidelijk wordt.

Bij het opstellen van dit draaiboek is rekening gehouden met het rapport 'Bevolkingszorg op orde' van de commissie Bruinooge. Daarnaast wordt gewerkt volgens de verkenning Nodig of overbodig?, een fundamentele bezinning op de bevolkingszorg in de veiligheidsregio's Gooi en Vechtstreek, Utrecht en Flevoland. Hieruit vloeien de volgende uitgangspunten voort:

- De overheid rekent erop dat de samenleving haar verantwoordelijkheid (ook) tijdens en na een crisis neemt;
- De overheid stemt haar bevolkingszorg af op de zelfredzaamheid van de samenleving;
- De overheid houdt rekening met en maakt gebruik van de spontane hulp uit de samenleving;
- De overheid bereidt zich daar waar het om verminderd zelfredzamen gaat voor tot een vastgesteld zorgniveau, aangeduid als 'voorbereide bevolkingszorg'. De 'restzorg' levert zij op basis van veerkracht en improvisatie wat wordt aangeduid als geïmproviseerde zorg;
- De gemeenten zijn eindverantwoordelijk;
- Beleg een taak waarvoor andere partijen beter geëquipeerd zijn, bij deze partij;
- Sluit voor de taakuitvoering zo veel mogelijk aan bij dagelijkse werkzaamheden van gemeentelijke functionarissen;
- Voorbereiding op basis van realistische scenario's in plaats van worstcase scenario's.

II Tijdens de crisis

2.1 Doel

Het prepareren op het opstarten van de nafase. In deze fase wordt een (project-) organisatie ingericht voor het halen van bepaalde prestaties c.q. het continueren daarvan. De activiteiten zijn gericht op specifieke behoeften aan nazorg bij de slachtoffers. Deze organisatie bouwt op als de crisisorganisatie afschaalt. Het regionale team Preparatie nafase geeft de getroffen gemeente handvatten voor het opzetten ervan.

2.2 Doelgroep

Alle bij het incident betrokken personen zowel slachtoffers als hulpverleners en overige betrokkenen.

2.3 Uitgangspunten

De taken en werkzaamheden van het actiecentrum Preparatie nafase zijn in hoofdzaak gericht op:

1. Het voorkomen van een vervolgramp
2. Het op gang brengen van het dagelijkse leven (ook proces Primaire Levensbehoeften)
3. Medische en sociale zorg voor slachtoffers, nabestaanden en hulpverleners

Hierbij is ook het monitoren en zonodig gevolg geven aan de bij het incident betrokken processen van belang. Daarnaast dient aandacht te worden besteed aan het mogelijk inrichten van een IAC

2.4 Alarmering en plaats van opkomst

De gemeentelijke alarmeringsfunctionaris voert in opdracht van de Algemeen Commandant Bevolkingszorg of de OvD Bevolkingszorg de alarmering van de benodigde deelprocessen uit met behulp van de Communicator (= belcomputer).

Bij een ramp of crisis kan een volledig actiecentrum Preparatie nafase worden opgebouwd. Maar ook bij kleinere incidenten kan er behoefte aan een actiecentrum Preparatie nafase zijn.

Op dat moment kan een ambtenaar rampenbestrijding nadat hij hierover de OvD Bevolkingszorg heeft geïnformeerd, het actiecentrum alarmeren.

2.5 Relatie met andere processen

Het deelproces Preparatie nafase heeft een relatie met alle gemeentelijke processen. Ieder gemeentelijk proces heeft informatie in zich die nodig is bij het opstellen van een projectplan voor de uitvoering van de Nafase. Twee processen die met name in de nafase gaan spelen zijn collectieve rouwverwerking en schadeafhandeling.

2.6 Taken andere disciplines

Binnen het proces Preparatie nafase worden door andere disciplines de volgende taken uitgevoerd:

Partner	Taken
Brandweer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nazorg in de richting van het eigen personeel.
GHOR	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nazorg in de richting van het eigen personeel, ▪ Verwanten en slachtoffers ▪ Aansturing externe partners
Politie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nazorg in de richting van het eigen personeel. ▪ slachtoffers/nabestaanden

2.7 Bijeenroepen team en verstrekken taakkaarten

Direct nadat de medewerkers van het team Preparatie nafase zijn opgekomen roept de coördinator het team bijeen. Tijdens de eerste bijeenkomst instrueert de hij de teamleden en verstrekt hij de taakkaart(en) aan zijn teamleden. De coördinator en zijn team handelen (voor zover van toepassing) volgens de taakkaarten.

2.8 Externe partners

De volgende externe partners kunnen bij het proces betrokken worden:

- Nederlandse Rode kruis, huisartsen, kruisverenigingen, maatschappelijk en pastorale verzorgers, tolkencentrum, militaire eenheden, dierenambulances, juristen, uitvaartverzorgers;
- Instellingen werkzaam op gebied van medische zorg (fysiek, psychisch), maatschappelijke zorg en financieel-/economisch-/sociaal-/juridisch-/administratief-/verzekeringsgebied;
- Betrokken ministeries;
- Nuts- en vervoersbedrijven, telecommunicatiebedrijven, waterschappen, Rijkswaterstaat, reinigingsbedrijven en gemeentelijke diensten;
- (sociale) Media.

2.9 Beëindigen proces

De coördinator Preparatie nafase beoordeelt of zijn team nog langer operationeel moet blijven. Indien de coördinator van mening is dat het operationeel houden van zijn team niet langer noodzakelijk is dan stelt hij het Teamleider Back Office hiervan in kennis. Na goedkeuring door de Teamleider Back Office kan de coördinator overgaan tot het beëindiging van het proces Preparatie nafase en brengt hij zijn team van dit besluit op de hoogte.

2.10 Aandachtspunt(en)

De volgende punten verdienen extra aandacht bij de uitvoering van het proces Preparatie nafase:

- Inventariseer welke maatregelen nodig zijn om terug te keren naar de 'normale' situatie. Stel op basis hiervan een projectplan op voor de nazorg na de warme (acute) fase. De aandachtspunten voor het maken van het projectplan zijn situatieafhankelijk (zie partijen in 2.5):
 - Communicatie;
 - Rouwverwerking;
 - Informatiecentrum;
 - Immateriële hulp;
 - Materiële hulp;
 - Financiën
 - Schoonmaak getroffen gebied;
 - Evaluatie en onderzoek;
- Zwaartepunt in tijd, energie en middelen verschuift van de hulpverleningsdiensten in de acute fase naar de gemeente.
- Daadwerkelijke nazorgfase kan, afhankelijk van de ramp of crisis, (veel) langer duren dan de looptijd van de crisis zelf.
- Voor de verantwoording en de evaluatie van het proces is het noodzakelijk dat alle werkzaamheden en genomen besluiten worden bijgehouden in het actiecentrum. Voor de benodigde formulieren wordt verwezen naar het draaiboek Verslaglegging.

III Na de crisis

3.1 Evaluatie proces

De evaluatie omvat drie gebieden: de inhoud, het proces en de getalsmatige evaluatie. Bureau Bevolkingszorg draagt samen met de ambtenaar rampenbestrijding van de getroffen gemeente(n) zorg voor een deugdelijke evaluatie waaruit de verbeterpunten op de genoemde gebieden naar voren komen. Het team Preparatie nafase levert een bijdrage aan deze evaluatie.

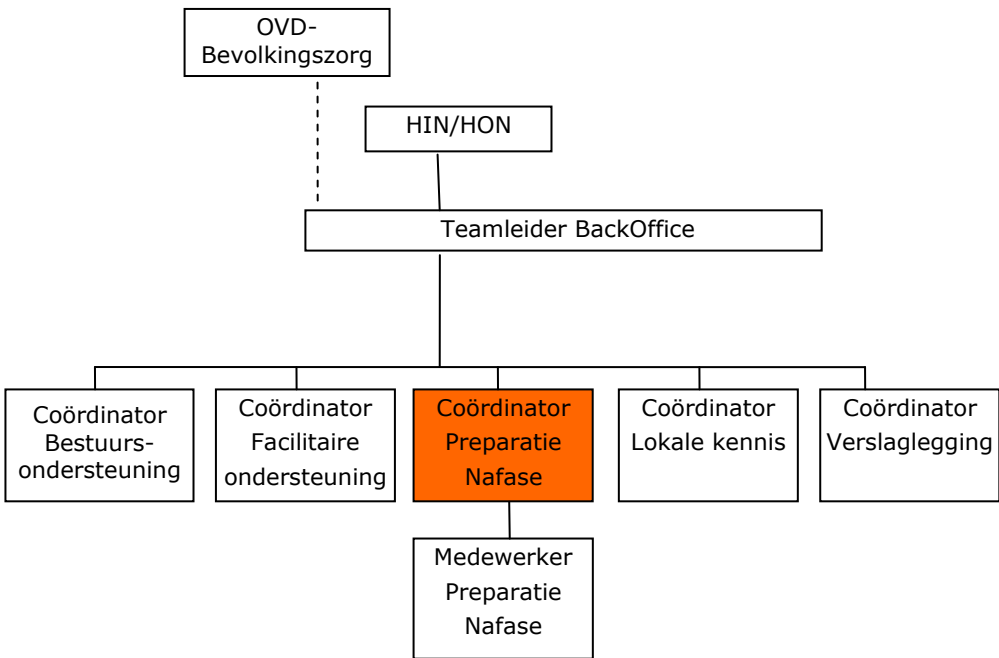
3.2 Aandachtspunt(en)

Om de overgang van de acute fase naar de nafase goed te laten verlopen dient er een overdracht plaats te vinden tussen de coördinator van het (deel)proces Preparatie nafase naar degene die vanuit de getroffen gemeente belast is met de het proces Nafase.

Bijlagen

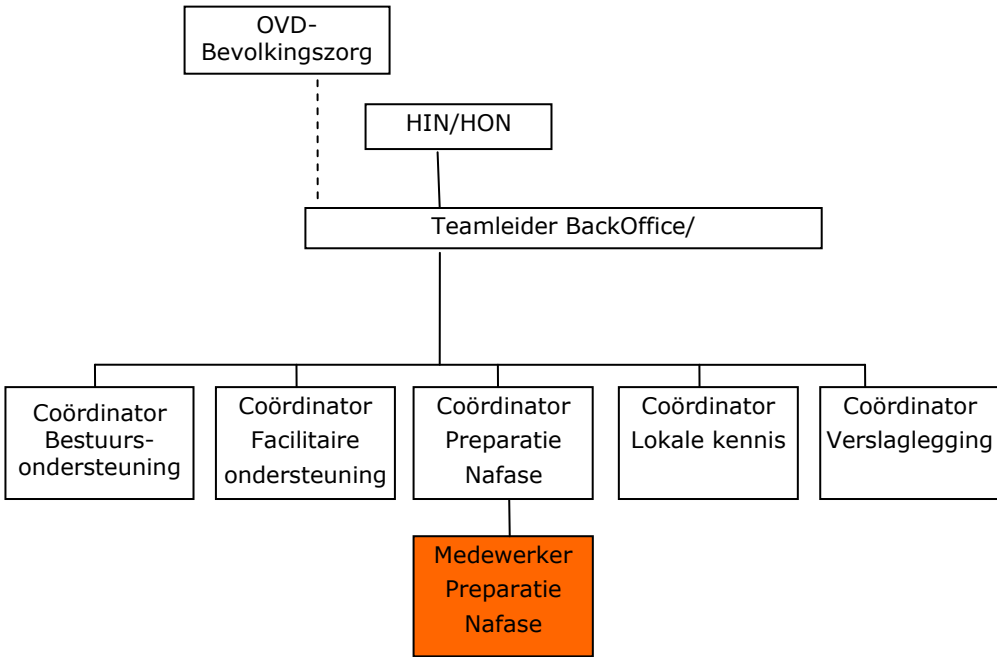
Bijlage 1: Taakkaarten

Taakkaart coördinator Preparatie nafase

PROCES	Informatie/ Ondersteuning Preparatie nafase
ACTIVITEIT	Werk verdelen
FUNCTIENAAM	Coördinator Preparatie nafase
Ontvangt leiding van	Hoofd Informatie en Ondersteuning (HIN/HON) of OVD bevolkingszorg (GRIP 2 of hoger, in uitzonderlijke gevallen vanaf GRIP1)
Geeft leiding aan	Medewerker Preparatie Nafase
Organisatie-schema	 <pre> graph TD OVD[OVD-Bevolkingszorg] -.-> HIN[HIN/HON] HIN --- BO[Teamleider BackOffice] BO --- CO1[Coördinator Bestuursondersteuning] BO --- CO2[Coördinator Facilitaire ondersteuning] BO --- CO3[Coördinator Preparatie Nafase] BO --- CO4[Coördinator Lokale kennis] BO --- CO5[Coördinator Verslaglegging] CO3 --- MP[Medewerker Preparatie Nafase] </pre>
Werkplek	Gemeentehuis getroffen gemeente. (voor de adressen gemeente zie bijlage 9 Algemeen Bijlagenboek)
Kerntaken	Het voorbereiden van maatregelen om na de ramp of crisis zo snel mogelijk terug te keren naar een "normale" situatie.
Start activiteiten (input)	<ul style="list-style-type: none"> • Bevestig het alarm en start logboek • Neem contact op met het Teamleider Backoffice <ul style="list-style-type: none"> ○ Meld dat je operationeel bent ○ Bespreek de inzetopdracht ○
Taken	<ul style="list-style-type: none"> ○ Geef advies aan het Backoffice ○ Zit het Team preparatie Nafase voor ○ Doe voorstellen voor de organisatiestructuur van de nafase die kan bestaan uit: <ul style="list-style-type: none"> ○ Stuurgroep ○ Projectteam ○ Een IAC ○ Bepaal voor welke aandachtsgebieden eventueel een projectgroep moet worden opgestart ○ Maak een plan van aanpak

Resultaat (output)	<ul style="list-style-type: none"> • Inzetplan Nafase • Aanvraag mensen en middelen
Beëindigen activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Schaal pas af na afstemming na overleg met het Hoofd Informatie en Ondersteuning • Je maakt aantekeningen voor de evaluatie
Bevoegdheden	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft het mandaat om binnen de taakbeschrijving coördinator preparatie nafase de benodigde opdrachten te geven en activiteiten uit te laten voeren.
Hulpmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Taakkaarten
Werkt samen met	Coördinatoren van de lopende processen (situatie afhankelijk)

Taakkaart medewerker Preparatie nafase

PROCES	Omgevingszorg - Preparatie nafase
ACTIVITEIT	Uitvoeren proces Preparatie nafase
FUNCTIENAAM	Medewerker Preparatie nafase
Ontvangt leiding van	Coördinator preparatie nafase
Geeft leiding aan	n.v.t.
Organisatie-schema	 <pre> graph TD OVD[OVD-Bevolkingszorg] -.-> HIN[HIN/HON] HIN --- TO[Teamleider BackOffice/] TO --- CO1[Coördinator Bestuursondersteuning] TO --- CO2[Coördinator Facilitaire ondersteuning] TO --- CO3[Coördinator Preparatie Nafase] TO --- CO4[Coördinator Lokale kennis] TO --- CO5[Coördinator Verslaglegging] CO3 --- MP[Medewerker Preparatie Nafase] </pre>
Werkplek	Gemeentehuis getroffen gemeente. (voor de adressen gemeente zie bijlage 9 Algemeen Bijlagenboek)
Kerntaken	Het uitvoeren van maatregelen om na de ramp of crisis zo snel mogelijk terug te keren naar het "normale".
Start activiteiten (input)	Bevestig het alarm en start logboek
Taken	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseer welke maatregelen nodig zijn om terug te keren naar de "normale" situatie • Draag op basis hiervan aandachtspunten aan voor het projectplan voor de nazorg na de warme (acute) fase. Situatiafhankelijk gaat het hier om <ul style="list-style-type: none"> • Communicatie • Rouwverwerking • Informatiecentrum • Immateriële hulp • Materiële hulp • Financiën • Schoonmaak getroffen gebied • Evaluatie en onderzoek • Maak aantekeningen voor de evaluatie

Hulpmiddelen	☐ Taakkaarten
Neemt deel aan	<ul style="list-style-type: none">• Overleg teamleden

Bijlage 2: Toelichting op onderscheiden onderwerpen Nazorg

Het voorkomen van een vervolgramp

1 Karakteristiek

Al tijdens de acute fase van de ramp dient aandacht uit te gaan naar het voorkomen van een vervolgramp. De verantwoordelijkheid daarvoor berust bij de burgemeester. Ook nadat het directe gevaar geweken is zal men attent moeten blijven op een mogelijke herhaling ofwel op een vervolgramp. In de nazorg is vaak bijzondere aandacht nodig voor gezondheids- en veiligheidsrisico's. Rampen leiden nogal eens tot vormen van milieuverontreiniging, die gevaren kunnen inhouden voor de volksgezondheid. Gezondheidsrisico's kunnen zich ook voordoen na evacuatie als grote groepen mensen bijeen zijn en bijzondere aandacht voor de hygiëne nodig is.

2 Aandachtspunten

Ter voorkoming van een vervolgramp dient een nauwkeurige analyse van de oorzaken van de ramp en de loop van de gebeurtenissen te worden gemaakt.

Een ramp kan escaleren door de reactie van de bevolking op een dreiging. Goede voorlichting speelt daarom een belangrijke rol in het voorkomen van een volgende ramp. Voorlichting alleen is echter meestal niet genoeg, het is ook goed wanneer de bevolking zelf een actieve bijdrage levert.

3 Betrokkenen

Primaire betrokkenen zijn brandweer, politie, GHOR en gemeente.

In de nazorg is het van groot belang ook anderen, zoals huisartsen, kruisverenigingen, vrijwilligersorganisaties en zelfs actiegroepen, in te schakelen. Daarnaast

- nutsbedrijven
- vervoerbedrijven
- gemeentelijke diensten
- telecommunicatiebedrijven
- de middenstand

Medische en sociale zorg voor slachtoffers, nabestaanden en hulpverleners

1 Karakteristiek

Rampen zijn schokkende ervaringen voor slachtoffers, families, bekenden en hulpverleners. De verwerking van een schokkende ervaring wordt vergemakkelijkt door daarover zo snel mogelijk te praten. Ervaring heeft geleerd dat wanneer de eerste opvang goed is geweest, de verwerking vergemakkelijkt wordt.

2 Aandachtspunten

Met de feitelijke (psychosociale) opvang van slachtoffers, verwanten en hulpverleners zal tijdens de acute fase een begin worden gemaakt.

3 Betrokkenen

Ingeval van overleden slachtoffers heeft de politie tot taak de nabestaanden op de hoogte te stellen. Daarna kunnen anderen (bijvoorbeeld dominees, pastores en huisartsen) de begeleiding voor zover nodig over te nemen.

Bij de psychosociale hulpverlening ná calamiteiten zullen de GHOR-en, evenals bij de geneeskundige hulp bij rampen, in hun gebieden een centrale rol vervullen.

Behandeling van schadeclaims

1 Karakteristiek

Bijna elke ramp leidt in enigerlei vorm tot materiële schade. Behalve directe schade aan bedrijven zal vaak ook sprake zijn van inkomstenderving als gevolg van tijdelijke sluiting. Ook persoonlijk leed en gevolgen voor de gezondheid leiden soms tot financiële claims.

2 Aandachtspunten

Tijdens de acute fase van de ramp wordt getracht de schade te beperken en vervolgschade te voorkomen (door de brandweer, de politie en SALVAGE). Verder wordt een begin gemaakt met het registreren van de schade, zowel door de gemeente als door de verzekeraars (Salvage).

Het herstel van de materiële schade is een belangrijk onderdeel van de nazorg. De (gemeentelijke) overheid heeft er belang bij dat de materiële schade zo snel mogelijk wordt hersteld, omdat wederopbouw en economisch herstel daardoor worden vergemakkelijkt. Een vlotte behandeling van schadeclaims door de verzekeraars kan worden bevorderd door zo spoedig mogelijk overleg met hen te plegen.

Salvage en eventueel andere instellingen zullen, ten behoeve van een beoordeling of de ramp verzekeraars raakt, informatie verzamelen over:

- de oorzaak en de omvang van de ramp;
- het aantal slachtoffers, schades en betrokken verzekeraars;
- de regionale spreiding van de ramp;
- de noodzaak van versnelde schaderegistratie;
- de realisatie van noodvoorzieningen;
- de noodzaak van versnelde schadevaststelling.

Uitspraken over vermoedelijke verzekeringsdekking vóór overleg met de verzekeraars dienen vermeden te worden.

Zodra deze informatie beschikbaar is kan het Verbond van Verzekeraars een uitspraak doen over de vraag of de ramp de verzekeraars raakt. Vervolgens kan beoordeeld worden of, en zo ja in welke mate, er van verzekeringsdekking sprake is.

Bij ingewikkelde zaken wordt de behandeling van claims bevorderd door schade-experts, werkzaam voor de verzekeraars, toegang te verschaffen tot het rampterrein.

Een deel van de schade kan niet of niet voldoende verzekerd blijken te zijn. Hetzij doordat het om een ramp ging (bijv. watersnood en terreur) die in vele polissen is uitgesloten of omdat het betrokken object niet of onderverzekerd was.

Van meet af aan moet duidelijk gemaakt worden wat er wel en niet van de gemeente mag worden verwacht. De bijdrage van de gemeente kan bestaan uit:

- het bevorderen van een vlotte behandeling van schadeclaims;
- het garanderen van een bestaansminimum op grond van de Wet werk en bijstand;

- een beroep doen op het rampenfonds;
- het bevorderen van de oprichting van een fonds;
- het op een zakelijke manier onder ogen zien van de vraag of er sprake is van aansprakelijkheid van de gemeente.

3 Betrokkenen

Politie Brandweer, Gemeente, Verzekeraars en Salvage

4 Relevante wet- en regelgeving betreffende financiële tegemoetkomingen:

- Wet veiligheidsregio's;
- Wet tegemoetkoming schade bij rampen (25 mei 1998, Stb. 325);
- Besluit tegemoetkoming schade bij rampen (10 november 1998, Stb 648);
- Besluit rijksbijdragen gemeenten bij rampen en zware ongevallen (18 april 1989, laatstelijk gewijzigd 7 februari 1997 Stb. 1997, 74).Geldt deze regeling nog??

Huisvesting en wederopbouw

1 Karakteristiek

Voor de korte termijn is van belang dat mensen tijdelijk worden gehuisvest. Zolang er na een ramp sprake is van een klein aantal ontheemden, dat voor een beperkte tijd moet worden ondergebracht, zal in het algemeen gebruik kunnen worden gemaakt van hotelaccommodatie en vakantiewoningen. Veelal zal Salvage hiervoor de maatregelen treffen

Wanneer voor korte tijd grote groepen mensen opgevangen moeten worden mag gerekend worden op de bereidheid van mensen om ontheemden in hun eigen huis op te vangen. Al snel zal echter een beroep moeten worden gedaan op de provinciale en/of de landelijke overheid. Op de wat langere termijn moeten terugkeer en wederopbouw worden gerealiseerd. Uit sociaal oogpunt is snelle terugkeer naar de oorspronkelijke woning zeer gewenst, maar er kunnen overwegende argumenten tegen zijn.

2 Aandachtspunten

De tijd voor het ontwikkelen van een wederopbouwplan is nodig voor o.a.:

- het inventariseren van (eigendoms)rechten;
- het onderzoeken van de wensen en de mogelijkheden van de rechthebbenden;
- het inventariseren van veranderingen die op grond van nieuwe inzichten (bijv. milieueisen) in de oorspronkelijke opzet nodig zijn;
- het ontwerpen van een nieuw plan;
- het raadplegen van verschillende groepen en instanties;
- het rond krijgen van de financiering.

Zeker wanneer de vrees gerechtvaardigd is dat het economische hart van een wijk of een stad in gevaar komt, dienen tijdelijke voorzieningen te worden getroffen.

Ervaring heeft geleerd dat als het enigszins mogelijk is, bij het onderbrengen van ontheemden voor langere tijd rekening moet worden gehouden met de sociale omgeving. Mensen die langdurig uit hun omgeving worden gehaald, lopen meer kans last te krijgen van posttraumatische stress dan zij die een gevoel van geborgenheid houden. Ook wanneer het nodig mocht zijn om noodwoningen in te richten, dient zoveel mogelijk met de sociale omgeving rekening te worden gehouden. Wanneer dat slechts beperkt mogelijk is, kan aan compenserende maatregelen worden gedacht, zoals extra openbaar vervoer. Het inschakelen van vertegenwoordigers van de ontheemden zelf lijkt de aangewezen weg om zoveel mogelijk met hun wensen rekening te kunnen houden.

Om een wederopbouwplan te kunnen afronden, kan het nodig zijn van geldende bestemmingsplannen af te wijken. De Wet ruimtelijke ordening en de Woningwet bieden diverse mogelijkheden om ook in deze situatie de vereiste procedures af te ronden.

3 Betrokken overheden

Het onderbrengen van mensen is, buiten de zelfredzaamheid waarvan wordt uitgegaan, een taak van de gemeente.

Het buiten werking stellen van procedures is een zaak van de betreffende ministeries. De wet biedt daartoe - binnen zekere grenzen - de mogelijkheid.

Bijlage 3: Aandachtspunten nazorg algemeen

Nazorg ontwikkelt zich parallel aan het ontstaan van een calamiteit. Nazorg omvat zowel de medische, psychische als maatschappelijke nazorg. De controle daarop alsmede de kwaliteitsbewaking bepalen of georganiseerde nazorg noodzakelijk is.

Maken plan voor nazorg:

- wie of hoeveel personen komen voor nazorg in aanmerking
- slachtoffers
- hulpverleners
- op welke wijze en waar kan nazorg worden verkregen
- nazorg aanvragen of melden, waar, hoe
- meldlocatie bepalen, inrichten, bemensen
- taak aanvraag/meldpunt, toewijzen, verwijzen, registreren
- 24 uurs-bereikbaarheidsregeling

Regelen nazorglocatie:

- goed bereikbaar
- werkruimtes
- informatie- en adviescentrum (IAC)
- spreekkamers
- wachtkamer
- sanitair
- verbindingsmiddelen
- bekendmaken nazorglocatie aan de bevolking

Personeel:

- hoeveel personeel, met welke deskundigheid is nodig
- waar komt personeel vandaan
- wijze van aanvragen en/of alarmeren
- hoe lang beschikbaar
- opkomsttijd, opkomstlocatie, meldpunt, te volgen route
- instructie personeel
- aflossing/verzorging

Materieel:

- welk extra materieel is er nodig
- waar komt dit vandaan
- wijze van aanvragen
- hoe, wanneer, waar komt het ter beschikking
- halen of brengen
- kopen of huren
- wie transporteert wat, waarheen, via welke route

In te schakelen derden:

- artsen en paramedisch personeel
- maatschappelijk werkenden
- juristen
- instellingen werkzaam op gebied van:
 - medische zorg (fysiek, psychisch, maatschappelijk)
 - maatschappelijke zorg (financieel / economisch / sociaal / juridisch / administratief)

Bijlage 4: Nazorg gerelateerd aan de ramptypen

1 Kernongeval

Er zijn twee situaties te onderscheiden:

1. bewoners van een bepaald gebied zijn niet geëvacueerd of kunnen na een korte tijd weer terug naar hun woning en de bewoners zijn geëvacueerd en kunnen niet binnen afzienbare tijd naar hun woning terug.
2. In de tweede situatie zal de rijksoverheid (in samenwerking met de lagere overheden) de leiding op zich moeten nemen. De wijze waarop dat zal gebeuren blijft hier onbesproken. De gemeente dient met name voorbereid te zijn op de eerste situatie.

Om gezondheidsrisico's goed te kunnen inschatten, zullen het stralingsniveau en het optreden van ziekten nauwkeurig moeten worden gevolgd over lange tijd.

Medische en sociale zorg zal nodig zijn voor ernstig getroffen en verder zal in de breedte aandacht nodig zijn voor angst over gevolgen die op termijn kunnen optreden.

2 Lucht- en ruimtevaartongeval

Medische en sociale zorg zal veel aandacht moeten krijgen. Het bijzondere karakter van dit type ongeval kan er toe leiden dat de capaciteit voor de behandeling van bepaalde kwetsuren (bijv. brandwonden) onvoldoende is.

Berging en identificatie van slachtoffers zal na een vliegcrash aandacht vergen. Hetzelfde geldt voor de opvang en begeleiding van nabestaanden, soms uit verre landen. Het dramatische karakter van een vliegcrash vereist bijzondere aandacht voor de geestelijke zorg niet alleen voor nabestaanden, maar ook voor hulpverleners.

Voor het herstel van schade zal in eerste instantie een beroep worden gedaan op overheidsmiddelen. Later zal de schade waarschijnlijk verhaald kunnen worden op de aansprakelijke maatschappij. De aansprakelijkheid voor vervoersongevallen is geregeld in internationale verdragen.

Tijdelijke huisvesting en wederopbouw kunnen een belangrijk probleem vormen. Wanneer een stedelijk gebied getroffen is, zal er geruime tijd nodig zijn om te beslissen over de vraag of herstel mogelijk is, dan wel of iets nieuws moet worden ontworpen.

De GHOR zal een belangrijke beleidsbepalende rol spelen.

Hoe een beschadigd stedelijk gebied opnieuw moet worden ingericht, is een vraag, die in eerste instantie door specialisten, zal worden bestudeerd. Al snel zullen echter ook belanghebbenden als bewoners en ondernemers geraadpleegd moeten worden. De aanpak van het probleem zal vrijwel altijd actieve betrokkenheid vergen van provincie en rijk.

3 Overstroming

Dit ramptype is niet relevant voor de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost

4 Ongeval met giftig of biologisch materiaal

Medische en sociale zorg voor slachtoffers en hulpverleners zal vooral bestaan uit het nauwkeurig volgen van de gezondheid en gezondheidsbedreigende omstandigheden.

De schade zal - in principe - verhaald kunnen worden op de beheerder/ eigenaar van de installatie waar het materiaal is vrijgekomen.

Huisvestingsproblemen zullen meestal van tijdelijke aard zijn.

De GHOR en milieudienst zullen bij de nazorg nadrukkelijk betrokken raken. Voorts moet gebruik worden gemaakt van de expertise van de betrokken bedrijven wanneer die aanwezig is. De bevolking dient te worden ingeschakeld bij het opstellen en uitvoeren van een programma ter beperking van gezondheidsrisico's.

5 Besmetting drinkwater

De aandacht zal zich concentreren op het voorkomen van een vervolgramp. Betrokken instanties zijn de GHOR en de leverancier van het drinkwater. De voorlichting daarover is zeer belangrijk. Overwogen moet worden de bevolking inzicht te verschaffen in de kwaliteitscontrole en aan te geven waar zij met eventuele klachten over de kwaliteit van het water terecht kunnen.

6 Voedselvergiftiging/epidemie

De GHOR is zowel de belangrijkste beleidsadviseur als de voornaamste uitvoeringscoördinator. De coördinatie zal worden verzorgd door het betrokken ministerie. Communicatie is hierbij zeer belangrijk.

7 Ongeval met brandbare/explosieve stoffen

Huisvesting en wederopbouw kunnen na een ernstige ramp van dit type problematisch worden. Een complicatie is namelijk dat in het kader van het veiligheidsbeleid onderzocht moet worden of de inrichting waaruit de ramp is voortgevloeid niet beter elders kan worden gerealiseerd.

De brandweer zal gedurende de nazorg een voorname rol blijven spelen. Vanwege het gerechtelijk onderzoek is ook het Openbaar Ministerie partij.

Bij het beoordelen van een reconstructie/wederopbouwplan moeten velen binnen en buiten de gemeente betrokken worden. Mogelijk noodzakelijke ontheffingen van wettelijke bepalingen kunnen, binnen bepaalde grenzen, gegeven worden door de ministers van BZK en I&M

Zowel de schadebehandeling als de wederopbouw zullen de bevolking zeer bezighouden en daarom moet een weg worden gevonden voor inbreng.

8 Brand in stedelijk gebied

Behalve wanneer het een brand betreft met complicaties (zoals het vrijkomen van giftige stoffen) of van enorme omvang, zal het voorkomen van een vervolgramp tijdens de nazorg geen bijzondere aandacht vergen. Hetzelfde geldt voor het op gang brengen van het dagelijks leven. Wellicht is het nodig om voor enkele winkeliers noodruimtes in te richten. Medische en sociale zorg zal beperkt nodig zijn.

9 Instorting groot gebouw

De precieze oorzaak dient te worden achterhaald. Behalve de eigenaar/beheerders van het betreffende gebouw zullen GHOR en brandweer een rol spelen. Het Openbaar Ministerie speelt gedurende enige tijd een hoofdrol. Gezien de onrust die veroorzaakt is, zal voorlichting nodig zijn over de wijze waarop 'bouw- en woningtoezicht' is georganiseerd en wordt geëffectueerd.

10 Paniek in menigten

Het optreden van burgemeester, politie en/of brandweer kan ter discussie staan. Onderzocht moeten worden of een andere wijze van optreden een volgende keer kan bijdragen aan het voorkomen van herhaling. Wanneer de gebeurtenis het gevolg was van politieke onrust zal

gepoogd moeten worden een bijdrage te leveren aan het opheffen daarvan. Wanneer de gebeurtenis voortvloeide uit een incidentele gebeurtenis (bijv. evenement) kan - na overleg met betrokkenen - een strikter vergunningenbeleid worden gevoerd.

De medische en sociale zorg zal, vooral als er veel slachtoffers zijn gevallen, bijzondere aandacht vergen.

De betrokkenen zijn:

- burgemeester
- politie
- brandweer
- openbaar ministerie
- provincie en rijk.
- GHOR
- Verbond van Verzekeraars

De omgang met het publiek is zeer belangrijk. Vertrouwen in de ordehandhavers moet op enigerlei wijze gecombineerd worden met een nuchtere beschouwing van hun functioneren (en openheid daarover op het juiste moment!). Voorspellingen over de uitkomst van de schadebehandeling kunnen beter achterwege blijven.

11 Verkeers- / vervoersongevallen

Aangenomen mag worden dat nog tijdens de acute fase de normale verkeersstroom weer op gang is gebracht.

Medische en sociale zorg voor slachtoffers en hulpverleners zal veel aandacht vergen.

12 Extreme weersomstandigheden

Afgezien van het mogelijk nog noodzakelijk weer op gang brengen van het dagelijks leven, zou alleen de behandeling van schadeclaims bijzondere problemen kunnen geven.

13 Uitval infrastructuur

De behandeling van eventuele schadeclaims zal vaak geen zorg voor de gemeente zijn, tenzij er sprake is van aansprakelijkheid van de gemeente zelf. Indien er sprake was van een uitval van de telecommunicatie infrastructuur zal in eerste instantie het overleg met de instanties gevoerd worden om een bijdrage te leveren aan het herstel.

Bijlage 5: Informatie- en adviescentrum (IAC)

Het IAC is een centrale plaats waar gedupeerden, nabestaanden, hulpverleners en andere betrokkenen bij een ramp vragen kunnen stellen naar aanleiding van een ramp. Het is een één-loket organisatie die betrokkenen bij een ramp informeert en adviseert, die coördineert en faciliteert.

Doel

Het bevorderen van het verwerkingsproces bij getroffen en het beperken van schade aan de gezondheid.

Functies

- aanbieder van een geïntegreerd informatie en ondersteuningsaanbod op materieel en immaterieel gebied;
- bewaker en signaleerder;
- kenniscentrum.

Voor de inrichting van het IAC wordt verwezen naar de Handreiking opzet Informatie- en Adviescentrum (IAC) na rampen van de VNG 2004 (ISBN 90 322 8272 7).

Bijlage 6: Inhoud paraatheidskoffer

Onderdeel	Aantal
Badges	20
Balpenen	10
Berichtenrapport	20
Draaiboek van gerelateerde deelprocessen	1
Gemeentegids	1
Gum	2
Instructiekaarten	1
Kopieeretiketten	10
Liniaal	1
Logboekformulieren	20
Markeerstiften, set van 4 kleuren	1
Memoblaadjes, blokje	5
Nietjes	1
Nietmachine	1
Ontnieter	1
Paperclips, groot en klein	1
Perforator	1
Plakband	1
Plakstift	1
Plattegrond gemeente	2
Potloden	5
Presentielijst	10
Punaises	1
Puntenslijper	1
Regionaal Crisisplan	1
Ringband tbv formulieren, 2-rings	6
Schaar	1
Schrijfblok A4, gelinieerd	3
Schrijfblok A5, gelinieerd	3
Vestjes met opschrift	5
Viltstift, edding 3000, diverse kleuren	5